МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет Географічний
Кафедра *раціонального використання природних ресурсів і охорони природи*

Затверджено
На засіданні кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № _1_ від "31"_серпня__2024 р.)

Завідувач кафедри _____Рожко І.М.

Силабус

з вибіркової навчальної дисципліни

професійної та практичної підготовки

«Позакласна і позашкільна освітня діяльність»,

що викладається в межах ОПП «Середня освіта (географія)»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів

зі спеціальності 014.07 «Середня освіта (географія)»

Львів-2024 р.

Назва курсу	Позакласна і позашкільна освітня діяльність
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Середня освіта/Педагогіка, Спеціальність: 014.07 Середня освіта (географія)
Викладачі курсу	Койнова І.Б., кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри РВПР і ОП.
Контактна інформація викладачів	Iryna.Koynova@lnu.edu.ua, https://geography.lnu.edu.ua/employee/kojnova-iryna-bohdanivna
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Tims або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/course
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання і вміння, обов'язкові для того, щоб проводити екологічну освіту в позакласній та позашкільній діяльності вчителя географії/природничого напрямку середньої школи. Студенти вивчають найсучасніші методи та форми позашкільної освіти для ознайомлення учнів із сучасними геоекологічними проблемами, причинами їхнього виникнення та шляхами вирішення. Розглядаються також методи виховання екологічної культури, правила відповідального споживання природних ресурсів. Студенти вчаться розробляти екоосвітній позашкільний захід для поглиблення та унаочнення матеріалу на різні теми шкільної програми з географії та апробовують його на семінарських заняттях.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Позакласна і позашкільна екоосвітня діяльність» є нормативною дисципліною зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається у 7 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета розглянути теоретичні та методичні основи екологізації позакласної та позашкільної діяльності у середній школі, сформувати знання про форми і методи екоосвіти, екологічні проблеми сучасності (глобальні кліматичні зміни, негативний вплив усіх галузей господарства на довкілля, зменшення біорізноманіття, воєнний екоцид тощо) можливості їхнього розв'язання, шляхи попередження їх виникнення у майбутньому. Цілі: - вивчення різноманітних форм та методів екологічної позакласної та позашкільної освіти школярів; - засвоєння знань про сучасні екологічні проблеми людства та України, причини їхнього виникнення та шляхи подолання; - формування навичок підбору найкращих форм та методів екологізації позакласної діяльності для поглиблення та унаочнення матеріалу на різні теми шкільної програми з географії; - формування особистої екологічної культури та відповідальності за стан довкілля, вміння передавати ці знання/переконання учням. У результаті навчання студенти мають набути таких **загальних** та **спеціальних (фахових) компетентностей:**

	ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності. **ЗК6**. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. **ФК6.** Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них. **ФК11.** Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному). **ФК17.** Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю. **ФК18.** Здатність розвивати дослідницькі навики, застосовувати проєктні методи у професійній діяльності на базі знань природничо- та суспільно-географічного напрямків.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Екологізація освітнього простору сучасної загальноосвітньої школи : монографія / Н. Пустовіт, О. Колонькова, О. Пруцакова, Г. Тарасюк, Ю. Солобай. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 154 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dea.edu.ua/img/source/Doc/book%2010.01.17%202.pdf 2. Бондар О. І., Барановська В. Є., Єресько О. В. та ін. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : науково- методичний посібник для вчителів / за ред. О. І. Бондаря. – Херсон : Грінь Д.С., 2015. – 228 с. 3. Магрламова К. Г. Виховання в учнів ціннісного ставлення до природи : навч.метод. посіб. / К. Г. Магрламова ; Дніпропетровський національний ун-т. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2008. – 134 с. 4. Товкун Н. І. Методичний посібник з досвіду роботи «Екологічне виховання в новому форматі освітнього простору сучасного закладу позашкільної освіти». – Переяслав, 2020 – 70 с. 5. Василенко Г. Екологічна освіта та виховання / Г. Василенко // Початкова школа. – 2007. – № 6. – С. 6−8. 6. Русанова С.Г. Модель навчально-виховного процесу закладу освіти екологічного спрямування [інтернет ресурс] http://www.tpal.com.ua/spase/osnnapr/metrob/doc/metskarb/mod.pdf 7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п’яти томах / В. О. Сухомлинський. – К., 1977. 8. Койнова І.Б. Нові підходи до екологічної освіти в Україні // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: серія «Екологія». – Харків, 2017. – Випуск 16. - С. 150-154. 9. Некос А.Н., Цехмістрова Ю.В. Компетентнісний підхід особистоорієнтованого напряму при викладанні екології в середніх навчальних закладах // Людина та довкілля. Проблеми неоекології. – № 1-2 (25), Харків, 2016. – С.88-93. 10. Цілі сталого розвитку України. Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/nauka/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/analitichni-materiali/cili-stalogo-rozvitku 11. Дубовий В. І., Дубовий О. В. Екологічна культура: навчальний посібник. – Херсон: Грінь Д.С., 2016. – 256 с. 12. Станкевич-Волосянчук О. І. Екологічні дослідження водних

екосистем (навчально-методичний посібник за авторською програмою з природоохоронної освіти „ШКОЛА У ПРИРОДІ”). – Ужгород: ФОП Бреза А. Е., 2014. – 80 с.: іл.
13. Станкевич Оксана, Станкевич-Коваль Катерина, Дерев’янченко Наталка. Природоохоронна освіта у школі та в позашкільних навчальних закладах (навчально-методичний посібник за авторською програмою з природоохоронної освіти „ШКОЛА У ПРИРОДІ”). – Ужгород: ПП «Ліра», 2005. – 104 с.
14. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Закон України / Рішення колегії МОНУ № 13/6-19 від 20.12.2001.
15. Станкевич-Волосянчук О. І., Станкевич-Коваль К. І. Азбука поводження з твердими побутовими відходами (навчально-методичний посібник за авторською програмою з природоохоронної освіти „ШКОЛА У ПРИРОДІ”). – Ужгород, 2008. – 52 с.
16. Формування екологічної культури молоді : практичний посібник / Л. Г. Нечитайло. – Балаклія, 2018. – 75 с.
17. Койнова І., Ковпак Д. Вплив фармацевтичних відходів на довкілля та проблеми поводження з ними // Вісник Львівського університету. Сер. геогр. – 2009. – Вип 36. – С. 194-200.
18. Койнова І.Б. Європейський досвід використання вторинних ресурсів із твердих побутових відходів // Природні ресурси регіону: проблеми використання, ревіталізації та охорони : Матеріали ІІІ міжнародного наукового семінару – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – С. 181-185.
19. Сенчина Б.В., Койнова І.Б., Рожко І.М., Блажко Н.Б., Теліш П.С. Методичні матеріали для геоботанічного розділу комплексної практики студентів географічного факультету в онлайн режимі. Львів, 2021. – електронне видання. – 60 с.
20. Микітчак Г., Койнова І. Вторинні ресурси твердих побутових відходів // Львівська область: природні умови та ресурси: монографія / за заг. ред. д-ра геогр. наук, проф. М.М. Назарука. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. – С. 534-546.
21. Зміна клімату в Україні та світі: причини, наслідки та рішення для протидії. [Електронний ресурс]. − Режим доступу: https://ecoaction.org.ua/zmina-klimatu-ua-ta-svit.html.
22. Закон України Про захист тварин від жорстокого поводження. [Електронний ресурс]. − Режим доступу: https://zaxid.net/zakon_pro_za_zhorstoke_povodzhennya_z_tvarinami_2021_zmini_n1530020
23. Vlasenko Nataliia PRIMARY SCHOOL PUPILS’ ENVIRONMENTAL COMPETENCE FORMATION IN THE PROCESS OFMASTERING THE NATURAL FIELD OF STUDY // Aesthetics and ethics of pedagogical action. 2022. Issue 25. https://doi.org/10.33989/2226-4051.2022.25.256677

Додаткова література:

24. Лобачук І.М. Реалізація завдань екологічної освіти в позашкільній роботі навчальних закладів Німеччини при взаємодії і ефективності співпраці державних, громадських та освітніх установ / І.М. Лобачук // Наукові записки Національного педаг. ун-ту імені М.П. Драгоманова. – 2011. – Вип. 99. – С. 138-145.
25. Освіта для сталого розвитку. Національна доповідь України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dea.gov.ua/chapter/osvita_dlya_stalogo_rozvitku
26. Крисаченко В.С., Хилько М.І. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. – К., 2002. – 598 с.
27. Койнова І. Екоосвіта населення м. Львова щодо поводження з

	побутовими відходами // Екологічний вісник № 1 (119), 2020. – К.: ВЕЛ, 2020.– С. 29-30. 28. Койнова І.Б. Досвід екологічного виховання студентів на географічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка // Вісник позашкілля ЛОЦЕНТУМ: Випуск № 13. – Львів, 2013. – С.18-21. 29. Як заощадити електроенергію. – Електронний ресурс : https://enerhozbuttrans.com.ua/news/energoefektyvnist/zaoshchaduyemo-elektrychnu-energiyu/ 30. Койнова І.Б., Рожко І.М. Проблеми поводження з побутовими електричними та електронними відходами у м. Львові // Екологічний вісник № 5 (80), 2013. – К.: ВЕЛ, 2013.– С. 8-10. 31. Геоекологія Львівської області / монографія під редакцією Є. Іванова. – Львів: Простір-М, 2021 – 587 с. 32. Комплексна муніципальна програма поводження з відходами побутового електронного та електричного устаткування у м. Львові на 2014-2017 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.city-adm.lviv.ua 33. Маршицька В. В. Народознавчі традиції екологічного виховання / В. В. Маршицька // Екологічний вісник (березень– квітень 2005 № 2 (30)). – С. 9. 34. Пузир Т. Особливості формування екологічної культури фахівців екологічного напрямку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/697 35. Назарук М.М., Койнова І.Б. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді: Навчальний посібник. – Львів: Еней, 2004. – 216с. 36. Encyclikal letter Caritas in veritate of the supreme pontiff Benedict XVI – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/encyclicals. 37. Орфанова М.М. Дистанційна екологічна освіта: можливості та перспективи / М. М. Орфанова // Інноваційні технології в освіті: матеріали Міжнародної науково-технічної конференції. (09–11 квітня 2019 р.). Івано-Франківськ, 2019. С. 185–186. Інтернет-джерела: 38. http://www.nature.org.ua/nr/ - Національні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні 39. http://www.proeco.visti.net/naturalist/greenworld - сайт інформаційного центру української екологічної асоціації “Зелений світ”. Новини в галузі збереження навколишнього середовища та ресурсів. 40. http://www.ecoleague.net/ – офіційна сторінка Всеукраїнської екологічної ліги 41. https://www.facebook.com/search/top?q=%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4 – фейсбук сторінка ГО «Зелений фонд» 42. https://www.facebook.com/zerowastelviv/ – фейсбук сторінка львівського об’єднання «Нуль Відходів» 43. https://mariannaboyko.com/author/marianna-boyko/- блог екоактивістки Маріани Бойко, інформація про відповідальне споживання
Тривалість курсу	Очне: 90 год., 3 кредити Заочне: 90 год, 1:2 кредитів
Обсяг курсу	Очне: 64 години аудиторних занять. З них: 32 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 26 годин самостійної роботи Заочне: 20 годин аудиторних занять. З них: 10 годин лекцій, 10 годин

	практичних занять та _70_ годин самостійної роботи

Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде **знати:** - традиційні та інноваційні форми і методи позашкільної неформальної екологічної освіти; - основні терміни, наукові поняття, закономірності про природу, сучасні геоекологічні проблеми та шляхи їхнього розв'язання; - як екологізовувати позакласну роботу для поглиблення знань з географії для різних класів та на різну тематику; - найпростіші або ж креативні індивідуальні/командні шляхи екологізації життєдіяльності; - методи та інструменти формування екологічної культури учнів; - вітчизняний та закордонний досвід екологізації освітнього процесу. **вміти:** - гнучко та креативно обирати найкращі форми і методи для екологізації знань, отриманих учнями на уроках географії/природничого напряму; - формувати й відстоювати свідому позицію щодо розв'язання/ попередження виникнення екологічних проблем та навчати цьому учнів; - використовувати сучасні підходи екологізації освіти на різних позакласних/позашкільних заходах, для різних вікових категорій учнів; - проводити інформаційні кампанії про екологічні способи життєдіяльності та відповідальне ставлення до природи різними методами. - формувати особисту відповідальність за стан довкілля та своїм прикладом виховувати екологічну культуру учнів (сортувати побутові відходи, економити енергію та воду в побуті); - проявляти лідерські навички та вміння працювати в команді для формування екологізації освітнього процесу. Цей курс повинен сприяти набуттю таких **програмних результатів** навчання: **ПРН 4.** Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку. **ПРН 5.** Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них. **ПРН 18.** Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об`єктів і територій **ПРН 25.** Дотримується сам під час польових навчальних практик та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю.
Ключові слова	Екологічна освіта, екологічна свідомість, екологічне мислення, екологічні культура, сталий розвиток, екологічна криза, відповідальне споживання, неформальні методи/форми екоосвіти, STEM-освіта, глобальні кліматичні зміни, глобальні екологічні проблеми, ієрархія відходів, попереджувальний підхід, концепція "zero Waste", сміттєзвалище, полігон ТПВ, виснаження водних ресурсів, опустелювання, деградація ґрунтів, екологізація життєдіяльності, збалансоване природокористування.

Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, семінарських /практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано нижче у формі СХЕМИ КУРСУ**
Підсумковий контроль, форма	екзамен в кінці семестру, комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з наступних дисциплін: “Вступ до педагогічної професії”, “Педагогіка”, “Екологія та освіта для сталого розвитку”, “Біогеографія та охорона природи” достатніх для сприйняття теоретичного категоріального апарату, розуміння підходів до екологізації позашкільної освіти та своєї життєдіяльності.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	лекції, презентації, дискусія-обговорення актуальних проблем, колаборативне навчання (форми – групові проєкти, спільні та індивідуальні дослідні проєкти, тьюторство тощо) проектно-орієнтоване навчання, STEM-освіта.
Необхідне обладнання	Комп’ютер та проектор із загальновживаними програмами та операційними системами.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/семінарські/самостійні : 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів_30 • контрольні заміри (модулі) : 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів_20 • іспит : 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів_50_ Підсумкова максимальна кількість балів_100 Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов’язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов’язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи	1. Поняття екоосвіта, мета, завдання, пріоритети

екзамену.	позакласної/позашкільної екоосвіти. 2. Внесок видатного українського педагога В.Сухомлинського у розвиток позакласної/позашкільної екологічної освіти 3. Форми позашкільної/позакласної неформальної екологічної освіти 4. Методи позашкільної/позакласної неформальної екологічної освіти у молодших класах 5. Методи позашкільної/позакласної неформальної екологічної освіти у 5-9 класах 6. Методи позашкільної/позакласної неформальної екологічної освіти у старших класах. 7. Екологічне виховання, методи 8. Роль неформальної позашкільної/позакласної екологічної освіти у виконання основних положень концепції сталого розвитку України 9. Форми позакласних заходів з питань поводження з побутовими відходами 10. Сучасний стан поводження з ТПВ в Україні. 11. Типовий вплив сміттєзвалища на довкілля, необхідність та правила їх рекультивації 12. Вимоги до побудови та облаштування полігонів ТПВ 13. Досвід м. Львова у налагодженні системи поводження з небезпечними побутовими відходами 14. Харчові відходи у складі побутових: об'єми, досвід м. Львова у переробленні органічних відходів. 15. Специфічні побутові відходи (великогабаритні, підгузки, відходи текстилю). 16. Попереджувальний підхід у поводженні з відходами. Ієрархія відходів 17. Відходи як ресурси: "Recycling","Dawn-cycling","Up-cycling". 18. Компостування органічних побутових відходів. Досвід м. Львова 19. Механіко-біологічний завод переробки побутових відходів у Львові 20. Екологізація освітнього процесу щодо економії енергії. 21. Причини необхідності економії енергії. Економія енергії в побуті 22. Екологізація освіти з питань глобальних екологічних проблем атмосферного повітря (кліматичні зміни, зменшення озонового шару, кислотні опади) 23. Екологізація освітнього процесу щодо необхідності збереження біорізноманіття 24. Поліфункціональне значення природних геосистем 25. Відповідальне поводження з тваринами. Приклади і роз'яснення. 26. Екологізація освіти з питань економії та зменшення забруднення води. 27. Методика польових геоекологічних досліджень водних об'єктів 28. Методика польових досліджень лісових геосистем 29. Методика польових геоботанічних досліджень. 30. Методика польових геоекологічних досліджень впливу сміттєзвалищ на довкілля 31. Методика геоекологічних досліджень впливу підприємств різних галузей на довкілля 32. Організація гурткової науково-дослідної роботи школярів 33. Організація роботи школярів для написання науково-дослідних проектів 34. Важливість екскурсій у позакласній/позашкільній роботі 35. Співпраця з об'єктами природо-заповідного фонду у позашкільній роботі

	36. Використання екологічних стежок у позашкільній екоосвітній роботі. 37. Екологічні мандрівки школярів. Правила організації екологічного туризму. 38. Екологізація освіти з питань глобальних екологічних проблем водних ресурсів (забруднення, виснаження). 39. Відповідальне поводження в природі. Екологічний туризм 40. Можливості поєднання різних форм та методів позашкільної/позакласної роботи вчителя географії
Опитування	Анкету-рефлексію з метою оцінювання якості курсу буде надано студентам після завершенню курсу.

Схема курсу «Позакласна і позашкільна екоосвітня діяльність»

Тиж. / дата/ год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 тиждень/ 3 год	Тема 1. Екологізація як освітній пріоритет. Поняття екоосвіта. Мета, завдання, форми, інноваційні методи позакласної та позашкільної неформальної екоосвіти та виховання *Проаналізуйте внесок видатного українського педагога В.Сухомлинського у розвиток позашкільної екологічної освіти, напишіть ессе*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [5], [7], [8], [14], [23], [24], [37].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, написання ессе, 3 год	1 тиждень
1 тиждень/ 2,5 год	Семінар 1. Екологізація як освітній пріоритет. Поняття екоосвіта. Мета, завдання, форми, інноваційні методи неформальної екоосвіти та виховання. Відмінності форм і методів екооосвіти для учнів різного віку. Методи позашкільної екологічної освіти, апробовані та запроваджені В.Сухомлинським	Семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [5], [7], [8], [14], [23], [24], [37].	підготовка до семінару, 2,5 год	1 тиждень
2 тиждень/ 3 год	Тема 2. Основні напрями реалізації базових принципів сталого розвитку в позашкільній освіті України. Екологічна освіта для сталого розвитку, екологічна культура, екологічна етика, екологічна свідомість, відповідальна життєдіяльність – базові поняття. *Можливості імплементації знань про сталий розвиток в заходи позашкільної діяльності для поглиблення практичної складової географічних знань*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [2], [5], [10], [11], [14], [25], [35].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	2 тиждень
2 тиждень/ 2,5 год	Семінар 2. Основні положення концепції сталого розвитку. Соціально-економічні та екологічні цілі сталого розвитку України. Загрози сталому розвитку: глобальні, національні. Методи та форми подачі матеріалу в позашкільній діяльності для поглиблення практичної складової географічних знань *у* різних класах	Семінар, групова дискусія	[1], [2], [5], [10], [11], [14], [25], [35].	підготовка до семінару, 2,5 год	2 тиждень
3 тиждень/	Тема 3. Особливості формування екологічної компетентності в позакласній/позашкільній роботі	Лекція,	[1], [3], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [24], [26], [33], [34], [36].	Опрацювання матеріалів лекції,	3 тиждень

3 год	вчителя географії. Структура екологічної компетентності, зв'язок з іншими якостями і характеристиками особистості. Вплив позашкільного навчально-виховного процесу на формування екологічної компетентності. Організація науково- дослідних гуртків. *Вікові відмінності формування екологічної компетентності*	*Самостійна робота*		аналіз літератури, 3 год	
3 тиждень/ 2,5 год	Семінар 3. Особливості формування екологічної компетентності в позакласній/позашкільній роботі вчителя географії. Структура екологічної компетентності, зв'язок з іншими якостями і характеристиками особистості. Вплив позашкільного навчально-виховного процесу на формування екологічної компетентності. Вікові відмінності формування екологічної компетентності. Робота закладів позашкільної екоосвіти м. Львова чи області	Семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [24], [26], [33], [34], [36].	підготовка до семінару, 2,5 год	3 тиждень
4 тиждень/ 3 год	Тема 4. Організація акцій/заходів для формування відповідального поводження з побутовими відходами. Значення екологічної освіти у вирішенні проблем поводження з ТПВ. Сучасний стан поводження з ТПВ в Україні. Вплив сміттєзвалищ на довкілля *Проаналізуйте поводження з побутовими відходами у населеному пункті, де ви проживаєте. Підготуйте коротку доповідь на семінар*	Лекція, *Самостійна робота*	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	4 тиждень
4 тиждень/ 2,5 год	Семінар 4. Можливості екологізації освіти з питань поводження з ТПВ. Поняття ТПВ, їхній склад, вітчизняні та європейські класифікації відходів. Сучасний стан поводження з ТПВ в Україні.	Семінар, групова дискусія	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	підготовка до семінару, 2,5 год	4 тиждень
5 тиждень/ 3 год	Тема 5. Організація польових досліджень об'єктів поводження з побутовими відходами : сміттєзвалища/полігони ТПВ та акцій з прибирання сміття. Методика проведення дослідження впливу на довкілля. Вимоги до безпеки проведення досліджень.	Лекція,	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	5 тиждень

	Негативний вплив сміттєзвалищ на довкілля та здоров'я людей. Сучасні технології складування твердих побутових відходів. Закордонний досвід облаштування полігонів ТПВ *Проаналізуйте вміст сімейного сміттєвого пакету, його вагу, структуру різних типів відходів*	*Самостійна робота*			
5 тиждень/ 2,5 год	Семінар 5. Особливості організації польових досліджень об'єктів поводження з побутовими відходами : сміттєзвалища/полігони ТПВ. Методика проведення дослідження впливу на довкілля. Масові акції з прибирання сміття. Вимоги до безпеки проведення досліджень. Поводження з небезпечними побутовими відходами (ртутьвмісні лампи, батарейки, побутова техніка, фармацевтичні відходи) та специфічними побутовими відходами (великогабаритні, підгузки).	Семінар, групова дискусія	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	підготовка до семінару, 2,5 год	5 тиждень
6 тиждень/ 3 год	Тема 6. Організація екскурсій на об'єкти поводження з побутовими відходами : станція компостування органічних побутових відходів, завод механіко- біологічної переробки побутових відходів, завод демеркуризації, підприємства переробки макулатури/пластику тощо. Попереджувальний підхід у поводженні з відходами. Відходи як вторинні ресурси. *Проаналізуйте приклади перероблення побутових відходів у нові товари. Підготуйте доповідь на семінар*	Лекція, *Самостійна робота*	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	6 тиждень
6 тиждень/ 2,5 год	Семінар 6. Особливості організації екскурсій на об'єкти поводження з побутовими відходами : станція компостування органічних побутових відходів, завод механіко-біологічної переробки побутових відходів, завод демеркуризації, підприємства переробки макулатури/пластику тощо. Попереджувальний підхід у поводженні з відходами. Відходи як вторинні ресурси. Приклади "Recycling","Dawn-cycling","Up-cycling".	Семінар, групова дискусія	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	підготовка до семінару, 2,5 год	6 тиждень
7	Тема 7. Правила сортування відходів. Превентивні	Лекція,	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20],	Опрацювання	7 тиждень

тиждень/ 3 год	заходи для зменшення утворення відходів. Досвід м. Львова у налагодженні системи поводження з побутовими відходами. Харчові відходи у складі побутових: об'єми, досвід м. Львова у переробленні органічних відходів. Відходи текстилю. *Перегляньте документальний фільм "Реальна ціна моди". Підготуйте короткі висновки для обговорення на семінарі*	*Самостійна робота*	[27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	
7 тиждень/ 2,5 год	Семінар 7. Методи проведення інтерактивних позакласних заходів-тренінгів щодо сортування відходів, попередження їх утворення, продовження життя товарів з учнями різних вікових категорій.	Семінар, групова дискусія	[8], [13], [15], [16], [17], [18], [20], [27], [28], [30], [31], [32], [40], [42], [43].	підготовка до семінару, 2,5 год	7 тиждень
8 тиждень/ 3 год	Тема 8. Позакласна екологічна освіти з питань глобальних кліматичних змін та зменшення забруднення атмосферного повітря. Методика розрахунку особистого вуглецевого сліду. Використання результатів досліджень для підготовки науково-дослідних робіт школярів. *Оберіть розділ з шкільної програми географії/природничих дисциплін за програмою НУШ для поглиблення знань на позакласному заході з питань екологічних проблем атмосферного повітря*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [13], [16], [21], [27], [38], [39], [41].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	8 тиждень
8 тиждень/ 3,5 год	Семінар 8. Глобальні кліматичні зміни та зменшення забруднення атмосферного повітря. Ідеї організації позакласного заходу з питань кліматичних змін. Як розрахувати вуглецевий слід школи: де брати дані та які критерії враховувати? **Модуль 1**	Семінар, групова дискусія Модульна робота 1	[1], [3], [4], [6], [13], [16], [21], [27], [38], [39], [41].	підготовка до семінару та модульної роботи, 3,5 год	8 тиждень
9 тиждень/ 3 год	Тема 9. Екологізація освітнього процесу щодо економії енергії. Причини необхідності економії енергії. Економія енергії в побуті. Енергоефективність.	Лекція,	[1], [3], [4], [6], [13], [16], [21], [29], [31], [34], [39], [40], [41], [43].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	9 тиждень

	Розроблення індивідуального позашкільного/позакласного заходу для поглиблення знань з географії/природничих дисциплін за програмою НУШ з питань енергоефективності в різних галузях господарства, економії енергії в побуті, впливу підприємств виробництва енергії на довкілля тощо	*Самостійна робота*			
9 тиждень/ 2,5 год	Практичний семінар 9. Апробація методів та форм позакласних екологічних заходів для різних вікових категорій школярів	Практичний семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [13], [16], [21], [29], [31], [34], [39], [40], [41], [43].	підготовка до семінару, 2,5 год	9 тиждень
10 тиждень/ 3 год	Тема 10. Екологізація позакласного освітнього процесу щодо питань використання природних вод. Глобальні проблеми виснаження і забруднення води. Правила щоденної економії води у побуті. Зменшення побутового забруднення води. *Сформулюйте 10 причин економії води в побуті.*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [12], [16], [21], [29], [31], [35], [38], [43].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	10 тиждень
10 тиждень/ 2,5 год	Практичний семінар 10. Аналіз освітніх методів та форм екологізації позакласних екологічних заходів для різних вікових категорій школярів . Можливості експериментальної роботи щодо індивідуальних втрат/витрат води у побуті.	Практичний семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [12], [16], [21], [29], [31], [35], [38], [43].	підготовка до семінару, 2,5 год	10 тиждень
11 тиждень/ 3 год	Тема 11. Екологізація позакласного освітнього процесу щодо питань використання/забруднення природних вод. Методики польових геоекологічних досліджень стану найближчої до школи водойми. Етапи дослідження. Використання результатів досліджень для підготовки науково-дослідних робіт школярів. *Знайдіть у інтернет джерелах дані моніторингових спостережень щодо якості води у одній із водойм міста Львова, проаналізуйте їх для кращої організації польових досліджень*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [12], [16], [21], [29], [31], [35], [38], [43].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	11 тиждень
11	Польовий семінар 11. Польові дослідження однієї з	Польовий	[1], [3], [4], [6], [12], [16], [21], [29],	підготовка до	11

тиждень/ 2,5 год	водойм м. Львова	семінар	[31], [35], [38], [43].	семінару, 2,5 год	тиждень
12 тиждень/ 3 год	Тема 12.Екологізація позакласного освітнього процесу щодо необхідності збереження біорізноманіття. Поняття біорізноманіття. Значення для господарства і людини. *Сформулюйте 10 правил відповідального поводження з тваринами.*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [22], [29], [31], [35], [38], [39].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	12 тиждень
12 тиждень/ 2,5 год	Семінар 12. Важливість збереження біорізноманіття для сталого розвитку та екологічної безпеки. Поняття біорізноманіття. Значення для господарства і людини. Відповідальне поводження з тваринами.	Семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [22], [29], [31], [35], [38], [39].	підготовка до семінару, 2,5 год	12 тиждень
13 тиждень/ 3 год	Тема 13. Поліфункціональне значення природних геосистем: лісових, болотних, гірських, лучних. Методи геоекологічних досліджень лісу. Методика геоботанічних досліджень. Використання результатів досліджень для підготовки науково-дослідних робіт школярів. *Аналіз інформації щодо інвазійних видів рослин і тварин, поширених на Львівщині.*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [22], [29], [31], [35], [38], [39].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	13 тиждень
13 тиждень/ 2,5 год	Польовий семінар 13. Польові геоекологічні дослідження найближчої природної геосистеми	Польовий семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [22], [29], [31], [35], [38], [39].	підготовка до семінару, 2,5 год	13 тиждень
14 тиждень/ 3 год	Тема 14. Екологічно культурне поводження в природі. Екологічний туризм. Правила екологічно-свідомої поведінки під час позашкільних заходів. *Розроблення «Екологічного кодексу туриста»*	Лекція, *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [26], [28], [38], [40].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	14 тиждень
14 тиждень/ 2,5 год	Семінар 14. Екологічно культурне поводження в природі. Екологічний туризм, його види і завдання. Правила екологічно-свідомої поведінки під час позашкільних заходів. Екологічний кодекс туриста.	Семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [26], [28], [38], [40].	підготовка до семінару, 2,5 год	14 тиждень
15	Тема 15. Співпраця з природо-заповідними об’єктами	Лекція,	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [26], [28],	Опрацювання	15

тиждень/ 3 год	для організації позакласної/позашкільної екоосвітньої роботи. Екологічні стежки, музеї природи тощо. Використання результатів досліджень для підготовки науково-дослідних робіт школярів. *Аналіз інформації щодо червонокнижних видів рослин і тварин у найближчому НПП*	*Самостійна робота*	[31], [35], [38], [40].	матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	тиждень
15 тиждень/ 2,5 год	Польовий семінар 15. Екскурсія у найближчий НПП/ природний заповідник/РЛП. Обговорення можливостей та тем для проведення позашкільної роботи.	Польовий семінар, групова дискусія	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [26], [28], [31], [35], [38], [40].	підготовка до семінару, 2,5 год	15 тиждень
16 тиждень/ 3 год	Тема 16. Вплив підприємств різних галузей на довкілля. Екскурсія на найближче підприємство, ознайомлення із впливом на атмосферне повітря, воду, утворення відходів та заходами екологізації діяльності *Розроблення індивідуального позашкільного/позакласного заходу для поглиблення знань з географії/природничих дисциплін за програмою НУШ з питань впливу різних галузей господарства на довкілля та мінімізації негативних наслідків діяльності.*	Лекція, вихід на екскурсію *Самостійна робота*	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [26], [28], [31], [35], [38], [40].	Опрацювання матеріалів лекції, аналіз літератури, 3 год	16 тиждень
16 тиждень/ 3,5 год	Семінар 16. Апробація методів та форм екологізації позакласних/позашкільних заходів для різних вікових категорій. Підведення підсумків **Модульна робота 2**	Практичний семінар, групова дискусія, Модульна робота 2	[1], [3], [4], [6], [12], [19], [26], [28], [31], [35], [38], [40].	підготовка до семінару та підсумкового модуля, 3,5 год	16 тиждень